

NORMAL FIZIOLOGIYA FANINI O‘QITISHDA MUSTAQIL TA’LIMNI TASHKIL ETISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI

*Qòqon Universiteti Andijon filiali
Normal va patologik kafedrası òqituvchisi
Avchibayeva Hurmatoy Baxtiyorovna*

Annotatsiya

Mazkur tezisdá normal fiziologiya fanini o‘qitish jarayonida talabalarning mustaqil ta‘lim faoliyatini tashkil etishning nazariy-metodologik asoslari hamda uning samaradorligini oshirish yo‘llari kompleks tarzda tahlil qilinadi. Zamonaviy oliy ta‘lim tizimida mustaqil ta‘lim kompetensiyaviy yondashuvning muhim tarkibiy qismi sifatida qaralib, talabaning bilimni o‘zlashtirish, qayta ishlash va amaliyotga tatbiq etish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Normal fiziologiya fanining murakkab va tizimli xarakteri talabalardan chuqur tahliliy fikrlashni, mantiqiy bog‘lanishlarni anglashni va biologik jarayonlarni integrativ yondashuv asosida tushunishni talab etadi.

Kalit so‘zlar: mustaqil ta‘lim, normal fiziologiya, kompetensiya, interfaol metodlar, raqamli ta‘lim, motivatsiya, pedagogik texnologiya, samaradorlik.

WAYS TO ORGANIZE AND INCREASE THE EFFICIENCY OF INDEPENDENT LEARNING IN TEACHING NORMAL PHYSIOLOGY

Annotation

This thesis comprehensively analyzes the theoretical and methodological foundations of organizing students' independent learning activities in the process of teaching normal physiology and ways to increase its efficiency. In the modern higher education system, independent learning is considered an important component of the competency-based approach and serves to develop the student's ability to master,

process and apply knowledge in practice. The complex and systematic nature of normal physiology requires students to have deep analytical thinking, understand logical connections, and understand biological processes based on an integrative approach.

Keywords: independent learning, normal physiology, competency, interactive methods, digital learning, motivation, pedagogical technology, efficiency.

Kirish

Hozirgi globallashuv va axborotlashuv sharoitida oliy ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri — bu mustaqil fikrlovchi, raqobatbardosh va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashdan iboratdir. Bu jarayonda talabanning passiv tinglovchi emas, balki faol subyekt sifatida ishtirok etishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois mustaqil ta'limni samarali tashkil etish zamonaviy pedagogikaning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Normal fiziologiya fani tibbiy ta'lim tizimining fundamental komponentlaridan biri bo'lib, inson organizmidagi funksional jarayonlarning qonuniyatlarini o'rganadi. Ushbu fan orqali talabalarda homeostaz, nerv-gumoral boshqaruv, reflektor faoliyat, energetik almashinuv kabi murakkab biologik tizimlar haqidagi tushunchalar shakllantiriladi. Mazkur bilimlarni chuqur o'zlashtirish esa faqat auditoriya mashg'ulotlari bilan cheklanib qolmay, balki keng qamrovli mustaqil ta'lim faoliyatini talab etadi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishda tizimli yondashuv muhim hisoblanadi. Avvalo, o'quv dasturiga mos ravishda mustaqil ishlar mazmuni aniq belgilanishi lozim. Bu jarayonda topshiriqlar reproduktiv emas, balki produktiv va kreativ xarakterga ega bo'lishi kerak. Masalan, fiziologik jarayonlarni modellashtirish, klinik vaziyatlarni tahlil qilish, grafik va sxemalar asosida tushuntirish kabi topshiriqlar talabanning bilimini chuqurlashtiradi. Differensial yondashuv asosida mustaqil topshiriqlarni tashkil etish ham muhimdir. Talabalarning individual qobiliyati, tayyorgarlik darajasi va qiziqishlarini hisobga olish orqali ularning o'zlashtirish samaradorligini oshirish mumkin. Bu esa pedagogik jarayonning

individuallashtirilgan modelini shakllantirishga xizmat qiladi. Mustaqil ta'lim samaradorligini oshirishda interfaol metodlarning roli beqiyosdir. Xususan, "key-stadi" metodi orqali talabalarga real yoki shartli klinik vaziyatlar taqdim etilib, ular asosida tahliliy fikrlash rivojlantiriladi. "Aqliy hujum" metodi esa muammoli vaziyatlarga yechim topishda kreativ yondashuvni shakllantiradi. "Klaster" va "konseptual xaritalar" usullari esa bilimlarni tizimlashtirish va strukturaviy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham mustaqil ta'limni samarali tashkil etishda muhim omillardan biridir. Elektron ta'lim platformalari (Moodle, Google Classroom), multimedia resurslar, virtual laboratoriyalar talabalarga mustaqil o'rganish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Ayniqsa, fiziologik jarayonlarni animatsiyalar va simulyatsiyalar orqali o'rganish bilimni yanada mustahkamlaydi.

Motivatsion omillar ham alohida e'tiborga loyiqdir. Talabani ichki va tashqi motivatsiyasini uyg'otish orqali uning mustaqil ishlashga bo'lgan qiziqishini oshirish mumkin. Rag'batlantirish tizimi, reyting asosida baholash, individual yutuqlarni e'tirof etish kabi usullar bu borada samarali natija beradi. Nazorat va baholash mexanizmlari mustaqil ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Formativ va summativ baholash usullaridan foydalanish orqali talabani rivojlanish dinamikasini kuzatish mumkin. Shu bilan birga, o'z-o'zini baholash va refleksiya elementlarini joriy etish talabani metakognitiv ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'tkazilgan kuzatuv va tahlillar shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim samarali tashkil etilgan sharoitda talabalarning bilimni o'zlashtirish darajasi sezilarli darajada oshadi. Ular nazariy bilimlarni amaliy vaziyatlarda qo'llash, mustaqil qaror qabul qilish va ilmiy izlanish olib borish ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Bu esa ularning kelajak kasbiy faoliyatida yuqori natijalarga erishishiga zamin yaratadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, normal fiziologiya fanini o'qitishda mustaqil ta'limni ilmiy asosda tashkil etish va uning samaradorligini oshirish zamonaviy ta'lim

tizimining dolzarb vazifalaridan biridir. Mustaqil ta'lim orqali talabalarning kognitiv faolligi, tahliliy fikrlashi va kasbiy kompetensiyalari rivojlanadi. Interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar va motivatsion yondashuvlar esa ushbu jarayonning samaradorligini yanada oshiradi. Shu bois, oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishga tizimli va innovatsion yondashuvni joriy etish zarur.